

FARMACULU FAMILIARU

DIUARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU-LITERARIU CU ILLUSTRATIUNI.

INFLUINȚA MÂNDRIEI.

— *Novela originală* —

(Urmare.)

10 Martie. In cursulu lunei Februarie numai audii pe nimeni vorbindu-mi despre George și nici nu mai potui vedé pe Leli'a, care a mersu se-si revéda famili'a. Am aflatu asemenea că George a lipsitu și elu multu tēmpu dela Zalesci... Ce doru! ce chinu! și in ce nerabdare mi-am petrecutu dilele!

Eri erá unu tēmpu seninu și caldu — sórele luciá veselu, paserelele ciripiáu animându-se mereu in aeru, se sēntiá unu adevratu inceputu alu primaverei; desí zapad'a este inca pe munti, cu tóte acestea din ce dilele trecu se vede disparēndu la radiele binefacutórie ale astrului maretiu alu dilei... Mi-se pareá cã pe partile unde ea erá cu totulu disparuta, aveá se renasca o alta natura, o alta lume inveselitóre și buna și care-mi surideá cu unu zimbetu datatoriu de viētia și fericire; ast'feliu mergēndu mai antáiu interdísá, nehotarita... deodata o dispositiune placuta, unu doru de libertate me indemná se ratacescu printre munti. Ah! cum in aceste momente cugetarile mele sburáu cãtra elu! Cum sēntiám inim'a batēndu-mi de placere sub farmeculu și poterea amentiriloru frumóse ce 'mi redeseptáu unu amoru necomparabilu!

Totu mergēndu nu observasemi cãtu de multu me departasemi de casa. Intre munti, intr'o poenitia admirabila se afla o coliba recunoscuta de colib'a lui mosiu Tóderu pescariu. Acest'a este unu sermanu betrãnu, fórté piosu, fãra soția si copii, care a parasitu satulu in urm'a unei epidemii, ce i-a seceratu famili'a. Elu scie cã eu sum o soția neferi-

cita și de multe-ori m'a intaritu prin consiliile-i filosofice. Vederea lui dar' 'mi causá o placere nespusa de a-i vorbi și a-lu ascultá. Pe cându me apropiái cu totulu de coliba, unu cãne prin latratulu seu desceptá pe betrãnu din cugetarile s'ale; și elu esindu și vediēndu-me se aretá fórté miratu și veselu.

— Buna diu'a mosiu Tóderu, i-i strigái eu cautându unu locu spre a siedé, ce mai faci?

— Multiumescu Celui de susu, bun'a mea stapãna, am dusu-o cãm greu in ale traiului, iern'a a fostu grea, cu tóte acestea sum sanetosu și totu poternicu de a munci... .

De-odata se intrerupse:

— Ve trebuie puçina odichna pãna una-alta, reluá elu schimbându vorbirea, poftiti p'aici... . vedeti nu sum singuru... .

Dicēndu acestea apucá cu grabire inaintea mea și trecēndu de partea cealalta a colibei, remasei in estazu zarindu acolo pe George, care aveá pe lãnga sine o multime de instrumente și care erá absorbitu in lucrarea unui planu... . Elu cum me zarí alergá spre mine, 'mi apucá mánile cu transportu și tiēndu-le intr'ale s'ale le duse succesivu la buze, privindu-me cu atãt'a fragedime cã eu in ametiél'a acestei bucurii i-i vorbii indelungu distrasa și luatóre in risu. Elu 'mi aretá in fine o banca unde siedii și siedii și elu lãnga mine.

— Ce fericire! Paulina, se ne intēlnimu! Ce impregiurare te aduce aici? — esclamá elu in transportulu unei bucurii deseversite.

— Ah! déca asiú fi prevediutu cã te gasescu aici, de siguru nu me hazardám ast'feliu, observái eu cu óre-care temere.

— Vecínice temeri! Vecínice indoeli! și pentru ce, D.-diēulu meu? pentru-cã mi-ai inspiratu o

iubire care me face a nu mai fi stapênu pe mine? gândesci că deca-mi aprobi amorulu meu in cugetulu teu esti necredintiôsa omului acelu' a a carui iubire de odinôra te-a pierdut? Vedi că esti nedrêpta cătra tine ins'a-ti nu recunosci că meriti alta sôrte?

— Iërta-me, dar' vedi me indoiescu pré multu cu tôte nobilele d.-t'ale protestari si sacrificii ce ai facutu. Cându e cinev'a nenorocitu, sperantiele ce are suntu triste si nesigure . . . dicându acestea trasei batist'a, că-ci lacremile-'mi navaleáu in ochi, — voiám a-le inabusî spre a nu-mi aretá pe deplinu indoial'a si slabitiunea mea. — La o mișcare ce facûi nu tiênûi in sêma si mai multe hârtii ce aveám asupra-mi se respândira pre pamentu. George le aduná cu grabire. Cându-mi redicái privirile 'lu vediûi absorbitu in cetirea acestoru versuri ce-i atrasese atentiunea:

O moritoriu! de ce disperi
Cându in momente de dulci visari
Zaresci neantulu in gîrulu teu —
Si melancolicu repeti mereu:

Ce e viêtî'a? Ce e amorulu?
Ce fibre ôre intretîenu dorulu?
De ce ilusti disparu revinu?
Si in cadere par' mai sublimu?

Vedi tu destinulu la fie-care
Ne dá o cupa că se golimu, —
Dar' cându desgustulu este mai tare
Noi că prin farmecu placeri sêmtimu.

A Provedintiei ochi ne veghêza
Ea ne aprôba, ne 'ncuragiáza
Cá spre limanulu celu departatu
Se gasimu pacea ce ne-a tradatu, . . .

Dar' creatura neintielêsa,
A t'a fiintia s'abandonêza . . .
Te reagiti si te confundi,
Voiesci misterulu cá se-lu petrundi . . .

Cum te incerci de-a resistá,
Si a nu dispune de sôrtea t'a . . .
Lasá amorulu curatu si slântu . . .
Se-ti dee viêtî'a sublimu avêntu! . . .

— Paulino, tu ai scrisu acestea? 'mi dișe elu incântatu si atinsu, pe cându in privirea s'a luceá o nespusa multumire. Ah! cugetarile t'ale suntu nobile cá si inim'a t'a! . .

Apoi dupa unu momentu schimbându-se intr'o aparentia de intristare si pe gânduri reluá:

— Fi sincera, spunemi, cându ai scrisu aceste viersuri.

— La ce ti-ar' servi?

— Dorescu se am o convinctiune . . .

Eu tacûi. Me gândeám că de siguru tôte aceste se refereá la vre-o impregiurare care aveá relatiune cu simpatiile nôstre reciproce.

Numai sciám deca trebuia se interpretezu in reu sêmtirea acestui omu. Cugetám: ce cuvêntu poternicu mai e si prevederea! Cátu bine nu decurge de aci: liniscea, bucuri'a si mândri'a nôstra. Ah! dar' cându inim'a e plina de desperare si de iubire pentru fiint'a ace'a ce nu-ti apartiêne, fiint'a ace'a

alu cărei amoru te face mai egoistu, de unu egoismu a căru vanitate face se te indoiesci de totulu, numai de poterea acelu amoru nu, atunci omulu confusiatu de contrastulu isbitoriu alu acestoru dôte sentimente diferite numai e stapênu pe resonulu seu.

Dupa ce dar' in cursu de câteva momente George me privi ast'feliu, intr'unu momentu cu tonulu celu mai seriosu si mai mișcatu, 'mi dișe:

— Paulina, ôre me iubesci tu? Reserv'a t'a si aceste câteva versuri 'mi tradêza o suferintia, o reactie, sublima dar' sdrobotóre . . .

In acestu momentu mosiu Tôderu ne servi câteva pôme frumôse si unu vasu cu apa limpede.

— Rspunde-mi, te rogu, reluá elu pe acel'asi tonu; observu că totu-de-a-un'a cauti a fugi de mine. Nu este asia că acêst'a este o precautiune de a-ti ascunde emotiunile . . .? Te temi de mine, de amicii tei cei mai intimi . . . te temi de tine ins'a-ti . . . dá, te-ai crede o criminala deca ai corespunde amorului meu, si pentru-ce? A căru buna credintia ai insielá tu ôre? ale carui nobile sentimente le-ai injosi, le-ai dispretiui? Ah! te gândesci că porti numele acelu criminelu, care numai cu unu cuvêntu te-ar' sdrobi! . . . Atunci, drag'a mea, in scepticismulu teu me nesocotesci si pe mine credîndu-me totu atátu de criminalu cá dênsulu; indoindu-te de iubirea si statornici'a mea. — Dicându acestea parû abatutu, mișcatu.

— O! dá, strigái eu inabusita de lacrimi si stapanita de-o cántia a ingratiudinei mele. Dá! me temu de totu si me indoiescu si de tine: nu de iubirea, dar' de sinceritatea t'a . . . dar' te iubescu, te iubescu si te voiu iubi in tóta viêtî'a mea! . . . M'audi tu, acest'a este unu strigatu alu sêmtirei mele pentru tine de-atát'a têmpu inabusita . . . este glasulu curatu alu unei inimi sincere ultragiata si cu lasitate injosita de unu nemernicu ce cere dreptatea, resplatirea in bine a suferintieloru crude ce a incercatu! . . . George, iubescu-me! . . . iubescu-me! . . . acêst'a este visulu meu, fericirea mea! . . . A me sci iubita de tine, sustiênta si incurajata de glasulu teu, — ascí cá tu cugeti departe cá si aprôpe numai la mine, acêst'a 'mi redá viêtî'a si forçia voiei.

Fericirea si mil'a ce resêmtia totu de-odata, emotiunile vii ce-lu cuprinsese audîndu marturisirile mele 'lu facuse mutu. Intr'unu momentu vrû se dica cev'a, se intinda braçiele spre a me cuprinde, — de odata inse strigá cu glasulu petrundu de o dorere subita si secreta, isbucnindu in lacrimi.

— Oh! nu! nu! nu-mi este data acêst'a fericire . . . sum nenorocitu!

Ne'ntieglundu nimicu si fiendu-cá nóptea se apropiá, 'lu lasai cu capulu plecatu pe o mâna plângundu si me departai.

Ah! inim'a omenesca e unu abisu! aci cele mai ciudate emotiuni clocotescu! . . .

15 Martie. Dupa o intielegere ce a luat Radialu cu mosiu Tôderu acest'a i-a promis cea mai mare discretiune si asia 'mi scrie că potu veni la coliba fâra a me teme de cev'a.

Câtev'a dîle nu m'am dusu, dar' ôre mai potu resisistã dorului ce m'a cuprinsu?

Cãta lupta mi-a trebuitu pâna se me decidu!.. In fine am plecatu cu mintea involuita de cele mai contradicãtore cugetari.

Elu 'mi esise intru intempinare si me asceptã. De siguru acest'a trebuiã se o fi facutu succesivu in cursulu dîleloru in care nu me mai du-sesemi pe la coliba.

Cum siedeã adapostindu-se de sôre sub o stãnca 'si întorse capulu spre a mai privi in calea mea, — erãm cu totul aprôpe de densusulu; de odata se redicã manifestãndu o bucurie vie, 'mi intinse manile si privindu in ochii mei cu o cãutatura ferme-cãtore 'mi dîse:

— Nu sci cãtu te doriãm! Cãtu erãm de ingrigiatu pentru acest'a lunga absentia!?. . .

Cum asiu potẽ ôre descrie ace'a ce se petreceã in sufletulu meu, vediẽdu atãt'a expansiune de iubire si de doru! cu tôte acestea voindu a mascã slabitiunea mea, incepui a-lu intrebã despre diferite impregiurari indifereente de noi amendoi chiar', la care elu 'mi respundeã, eu inse stapenita de fericirea mea secreta nici nu-i dãm atentiune: cântãm, rideãm spuindu cine scie ce nimicuri si parẽndu nepasãtore. Unu altulu le-ar' fi interpretatu in reu si ar' fi fostu superatu de acẽsta usiurintia si nedelicatetia, — elu inse care sciã cã tôte aceste suntu atitiate de o cauza reu ascunsa, de o lupta reu sustienuta, mergeã liniscitu si meditãndu, lasãndu cã aceste emotiuni se se calmeze de sine er' se nu atace cu o maniera brusca si insistenta o natura sãntibila, o inima puçinu susceptibila.

Cãndu ajunsei la coliba, ilusiunea despre fericirea mea trecu si recadiu-i pe gãnduri. Elu 'mi vorbi multu despre tat'a si copil'a mea. Intre altele apropro de ea, elu 'mi dîse:

— Ea este mai fericita dintre noi trei, cã-ci se afla in ingrigirea parintelui ei, care o iubescu si unde nu pôte suferi vre-o privatiune, de ôre-ce elu este atãtu de avutu!

Ací avusei o suvenire dorerôsa:

— George, dragulu meu, i-i observãi, eu me temu de iubirea acestui omu totu atãtu cã si de ur'a lui. . . Tu credi pe copil'a mea fericita? eu din contra! Prevestirile sãntieminteloru mele de muma si de femeia nu le pôte talmaci unu indifereentu de caus'a nôstra. De cãte-ori in vise nu 'mi apare copil'a langeda si suferinda! de cãte-ori nu me chiama la dẽns'a, si cãte aparitiuni urite n'am, cari me facu se credu cã dela maic'a mea suntenu destinate a perpetuã o fatalitate nedẽmna in destinat'a omenesca.

Preste siese, siapte septemãni se prescrie crim'a comisa de parintele meu, atunci voiu fi libera, parasescu acestu exilu. . . . atunci potu se numai ascundu de nimeni amorulu meu pentru tine, cã-ci nu voiu mai multu a portã numele acelui infam. In scurtu tẽmpu deci potu deveni soçi'a t'a decã me iubesci.

— Da, drag'a mea, te iubescu multu, 'mi dîse elu cu unu suspinu ce nu-lu potu inabusí.

— Pãna atunci me vei ajutã se cercamu de copil'a mea

— Din totu sufletulu, — apoi adause, numai puçinu si de parintele teu.

Preste cãtv'a tẽmpu elu 'mi promise viitoriulu celu mai seninu.

26 Martie. Suntu mai multe dîle de cãndu asceptu vre-o scrisore dela Radialu, dar' nimica! Am fostu la mosiu Tôderu la coliba si mi-a spusu cã nu l'a mai vediutu de multu pe acolo.

M'am dusu pe la Leli'a. Ea totu iubitorã si amabila m'a primitu cu multa bucurie.

Voiam se intrebã de George, dar' nu m'am potutu decide. Asceptãm cã ea se-mi vorbescã despre elu, — asceptãm cã se-lu vedu esindu din vre-o camera. Oh! ce supliciu sãntiam. Cas'a-mi parã pustie si presentia mea acolo nu-mi mai faceã placere cã alta-data! Dupa-ce am siediutu cea mai mare parte din di in mare nelinisce, tristetia si indoiala, din intemplanã vorbindu Leli'a tradã cã George lipsia adesea de cãndu este venitu la Zalesci, dar' fãra a spune vre-odata in ce scopu si unde. Sãntii o lovitura cruda audindu aceste cari 'mi tradãu unu misteru. O idea 'mi trecu prin minte, me sãntii fôrte revoltata si mãhnita de precautiunile ce luase elu. Precãndu siedeãm ast'feliu o trasura ce venia spre drumulu celu mare, abatù spre curte — erã elu! Eu in paroxismulu necasului ce me cuprinsese pretestãi o subita indispositiune, 'mi chiamãi servitorã si me congedia delã Leli'a, apucãndu pe o alta cale, fãra a fi vediuta de George. Ah! conduit'a si ôre-care cuvinte equivoce ale lui pe care subitu mi-le reamentii me faceã se fiu gelôsa, gelôsa de o fientia imaginara. Sãntiam cã-lu iubescu si-lu pretiuescu mai multu cu cãtu apartiẽneã altei'a, er' nu mie; me vediui inielata, tradata. 'Mi diceãm: e grozavu, e infamã din parte-i a umili ast'feliu o femeia ce-lu iubescu!

Ast'feliu ajunsei acasa. Me abandonãi unei doreri sfasietore, unoru lacrimi nesfãrsite. In culmea indignatiunei in care me gasiam i-i faceãm acuzarile cele mai grave. Pe de alta parte me induplicãm vediẽndu golulu din giurulu meu, gãndindu-me cã sum abandonata de soçulu meu si fãra nici o radia de sperantia sãu de bucurie in viitoriu. Nu, omulu acest'a a trebuitu se fia unu lasiu, cã se me póta minti ast'feliu, se pôte atãt'a ipocrisie!..

Dar', nu; elu a lucratu cã unu amicu sinceru, cã o inima mare, nobila. 'Mi reamentii tóta tãndreti'a si resemnarea lui, 'lu iertãm si asiu fi doritu se-lu vedu in acele momente. Cãndu o impresiune de dorere alungã acẽsta bucuria ilusorie, acestu egoismu si vanitate recadeãm in grôsnic'a realitate, — invocãm blasteme in contra-i; isbucniãm in plãnsu 'mi sfasiam peptulu si-mi smulgeãm pãrulu de disperare si de dorere. Decã n'asiu fi trecutu alternativu dela o idea la alt'a, decã sperantia mi-ar' fi lipsitu, decã in fine eu l'asiu fi iubitu mai puçinu dorerea ar' fi trebuitu se me sdrobescã!

5 Aprilie. Elu 'mi scrie succesivu in cursu de cãtev'a dîle, rogãndu-me se revinu la coliba. Ori

ce sântimentu i-ar' dictá scrisorile s'ale, inse suntu o alinare scumpa a ranei ce sângerá inim'a mea: le stringu la peptulu meu, depunu pe dênsele sarutarile-mi infocate, le cetescu si le recetescu de mai multe ori pe di. In nesiguranti'a inse in care me gasescu nu i-am respunsu nici-odata. — Dupa câtev'a dile de asta oboséla sufletésca m'am mai liniscitu, dar' sum fotu la patu. Têmpulu de plecare pentru care sum decisa se apropie si asia mi petrecu dilele in cele mai negre contrarietati si indoielnice sperantíe.

11 Aprilie. Ieri am avutu unu tẽmpu uritu: plóie si furtuna, adi-nópte nu m'am potutu linisci de locu. Me gândeám mereu la elu, asiu fi voiutu se-lu vedu, se-lu iertu si se-lu imbracisíezu . . . Desi camer'a erá bine incaldita, inse siueratulu ascutitu alu vântului ce in trecere-i isbeá ferestriile, plói'a care cadeá cù furie din cându in cându, pustietatea acestoru locuri, golulu din gíurulu meu me faceá se gândescu la sórtea mea, — gróz'a acum 'mi inghetiasse corpulu si 'mi diceám: Oh! in faci'a atátoru nedreptati omenesci de ce nu potu avé curagiulu a-me resbuná séu celu puçinu de a me plânge! Pe cându me svêrcoleám ast'feliu chinuita de dorulu meu, usi'a se deschise si George intrá. — Mediulu noptiei tocmai suná preste câtev'a momente. Afara vijeli'a mugeá si intunereculu erá ingrozitoriu. . . Ce am incercatu la vederea lui? nu potu se-mi dáu comptu, dar' de siguru gróz'a si bucuri'a me cuprinse ast'feliu cá nu potui dice nici unu cuvẽntu; o sudóre rece 'mi trecú pe frunte, — me incercái a me redicá dar' nu potui.

Acestea se petrecura asia de repede si nu-mai potu a-mi reamentí alt'a decâtu cá vedui pe George aruncându-si mantau'a depe dẽnsulu si se repedi spre mine strigându-mi:

— Ori-ce superaré ai avé, pe mine iérta-me si nu te mai indoí unu momentu cá te iubescu.

— Pléca, lasa-me, 'lu respinsei eu inecata de obidu, am suferitu prea multu! . . .

— Din caus'a mea?

— Da!

— In ce me gasesci culpabilu?

— Ai plecatu fára a spune unde te duci, fára a-mi dice adio celu puçinu.

— D. díeule! câte nu-mi destainuiescu aceste dulci imputari! Apoi netedíndu-mi pèrulu, reluá cu unu glasu adorabilu de fragedíme si de cáintía.

— Am fostu chiamatu grabnicu, Paulino, de mam'a pentru nisce afaceri in familie. Scí cátu o respectu si o idolatrezu, n'am asceptatu se mi-se scrie de dóue ori.

— Déca te-asíu poté crede!

— Ce te face se te indoiesci? Ce alt'a 'ti poti presupune?

Atunci i-i spusei tóte temerile ce am, cá elu are vre-o legatura de inima pentru care voiesce a me sacrificá pe mine.

Elu pareá liniscitu dar' ingrigiátu de obosél'a ce tradá vócea mea, intr'unu momentu me intrerupse.

— 'Mi imaginezu cátu trebue se fia de mare dorerea t'a! 'Ti juru inse cá n'am iubitu pe nimeni

cu amorul ce incercu pentru tine; n'am prin urmare nici o alta legatura de inima decâtu pentru tine pe care n'am nici celu mai micu gându de a te sacrificá. Oh! dar' cându ai scí cátu de nefericitu sum si eu! . . . Desiguru atunci mi-ai fi facutu o alta primire, care mi-ar' fi facutu multu mai bine cá ace'a la care nu me asceptám acum.

'Mi imaginái póte vre-o taina ascunsa in familia, 'lu crediúi si-i dísei:

— Bine, te credu, iérta me, cá-ci vedi tu si eu iubindu-te suferu indoitu!

Me privi unu momentu cuprinsu de o fericire nebuna si díse cu unu tonu ciudatu!

— Cátu esti de adorabila! acesti obrazi odinóra consumati de bóle, de vegheri, de desnadejde i-am vediutu reinviindu de sanetate si vioitiune. Sub asta umbra usióra de indoíela vedu renascându speranti'a si increderea. O lupte ale vietiei! reluá elu cu animatie, — pasiuni, egoismu nemernicu, dreptate falsa: triumfulu vostru, mandri'a vóstra este o comedie, o scárba; forçi'a adeveratului sântimentu ve priméza.

Pe cându vorbiá, pareá cuprinsu cá de-o betie, de unu deliru . . . mergeá dintr'unu locu intr'altulu plângundu; ochi-i aveáu o lucire de focu si in paroxismulu acestei concentrate doreri, a acestei esplosiuni de indignatie, murmurá inca nisce cuvinte pe care nu le distingeám. Dupa óre-care sbuciumare elu veni la mine, me atrase la senulu lui, me acoperi de sarutari pasionate si mângaindu-me 'mi díse:

— Paulina! Juri cá ori-ce ar' surveni tu me vei iubi in totu de-a-un'a si vei cántá a-me face fericitu?

— Te mai indoiesci tu George?

— Mi-ai juratu a-me face fericitu, esclamá elu cu exaltare, fá-me se uitu lãnga tine totulu si nu me mai alungá.

Am fostu promisi odata unulu altui'a . . . ei bine, vei fi a mea si eu voiu fi alu teu in eternitate!

(Va urmá.)

PAULINA ROVINARU.

Si tu lacremi totu mai ceri?!

O gradina-i lumea 'ntréga
Gradinariulu i-i sum eu
Er' tu flóre esti copila,
Ce te udu -- te udu mercu
Cu lacremi din ochiulu meu. —

Oh! dar' lacrim'a ce tie
'Ti dá viétia si poteri
E esíta din unu sufletu
Sbuciumatu de mari doreri —
„Si tu lacremi totu mai ceri?!”

GEORGIU SIMU.

AMIC'A BOLNAVA.

MINUNEA MINUNILORU.

— *Novela.* —

1. O casatoria pe creditu.

Tenerulu medicu Danilescu privia incolo, micu'ta Marióra incóce, dupa-cum e obiceiulu intre ómenii teneri. Doctorulu erá unu barbatu frumosu, a cercetatu dóue universitati, apoi spitalele din Vien'a, Milano, Pavi'a sí Bucuresci, sí a studiatu atát'a, incátu poteá sí elu, intocmai cá sí alii de meseri'a lui, se trimita pe bolnavi pe ce'alalta lume dupa celu mai nou sistemu medicalu. Ast'feliu de indemanataciri inse nu se cásciga pe nimicu, — pe Danilescu l'a costatu aprópe intrég'a lui moscenire parintiesca. — Hm! gândeá elu, „cându vinu acasa, o se-mi iáu de nevésta o féta bogata, care bucurosu se face dómna doctoritía, sí o se fimu amendoi impacati!“

Ei, dar' capulu se gândesce sí inim'a hotaresce! Marióra erá frumosica sí par'-cá aveá anume destinatiunea se fie dómna doctoritía. Numai banii — í-i lipsiáu.

„Se va face cumv'a sí ast'a, scump'a mea Marióra!“ díse doctorulu sí furá fetei ce plângeá o sarutare. „Vedi, draga, unu medicu trebue sè se însóre, cá-ci alt'cum nu au ómenii incredere in elu. Tu-mi aduci deci creditu, sí prin creditu pacientii, ér' pacientii aducu bani, sí déca ei nu potu se aduca, aducu moscenitorii loru. Afara de acést'a domniórá Fir'a Achimescu tí-e matusia sí e aprópe de patru'deci de ani; ea e destulu de bogata, pentru-cá a síepta parte din averea ei se ne póta scóte din tote necesurile. In vederea acestor'a totu mai póte omulu cutezá.“

Domnedieule, ce nu cutéza o féta tenera pentru unu adoratoriu cucernicu? I-sí dà trupu sí sufletu. Parintii Mariórei nu aveáu ce se díca; cá-ci amendoi nu mai eráu in viétia, ér' tutorulu ei se bucurá, cá 'si póte asiedíá orfan'a. Din acel'asi motivu se bucurá sí matusia Fir'a, care de alt'mintrele nu-sí faceá ea multu din casatori'a tene-tiloru, dar' care, cáta vreme Marióra erá nemanritata, trebuiá se mai contribue inca pentru sustinerea bieteii orfane. Sí apoi domniórá Fir'a Achimescu erá cev'asi cá m sgârcita, séu dupa-cum dícea ea, nu-i mai remasese nimicu.

Destulu cá Marióra se prefacú intr'o dómna doctoritía, sí domnulu doctoru se uitá cu nadejde pe feréstra, nu cumv'a voru se vina pacientii, dupa ce sí-a mai mârítu acum creditulu? Dar' dorere, ei veniáu cá m rarú. Sí ast'a erá reu. In locu de pacientii se adunáu totu feliulu de societati marunte in cas'a s'a; in fia-care anu veniá cáte unu dragutiu de baiatu ori o fetitía frumosica, spre a inmultí dómnei sí domnului doctoru dulcea bucuria parintiesca. Domnulu doctoru se mai scarpiná in capu din cându in cându, dar' nu ajutá nimicu. Totu nu poteá elu se alunge pe acesti mititei. Bucatiélele nu se taiáu mai micu'tie, cá-ci de traitu trebuiá se traiésca omulu, — dómna doctoritía

inse faceá o supa mai slaba. Tat'a, mam'a sí cei patru copii cresceáu sí inforiáu; mai mare-ti erá dragulu se te uiti la ei. Siedeáu pe lavitie de lemnu sí pe scaune de paie cá sí pe cele mai moi divanuri; dormiáu in paturi umplute cu fênu sí nu se imbracáu scumpu, — eráu multumiti, déca vestimintele eráu curatiéle sí cu gustu gatite. La asiá cev'a se pricepeá fórte bine Mar ór'a. In cas'a loru tóte eráu atátu de frumóse, cá tóta lumea jurá, cá doctorulu are cele mai frumóse venite. — „Ce voru face tenerii acesti'a!“ í-sí dícea câte-odata matusia Fir'a, „e o adeverata minune!“

Ce e dreptu, eráu sí díle rele, cându cass'a erá góla sí cându septemânile nu veneá la casa unu francu. Dar' atunci se mai mângaiáu ei cum poteáu, celu puçinu cu acé'a, cá matusia Achimescu e bogata, bolnavitiósa sí betrána. Sí apoi Domnedieu nu lasa pe omulu de ómenie.

2. Moscenitori „in spe.“

Intr'aceste doctorulu sí Marióra contáu preamultu la moscenirea dela matusia loru. Cá-ci presupunédu, inse neadmitiédu, cá scump'a fetióra ar' fi fostu aprópe de mórte, mai remâneá inca intrebarea, cá óre domniórá Achimescu o se-si declare de moscenitori universali pe nepót'a cu barbatulu ei? Cu tóte-cá acésta parechia aveá mai mare trebuintia de moscenire; mai eráu inse o nepóta cu barbatu, cu avocatulu Negrila sí inca doi nepoti, preotulu Hârtióra sí profesorulu cu acel'asi nume. Toti formáu pretensiuni totu atátu de juste, cá sí Marióra cu barbatulu ei. Toti speráu cu acel'asi doru in admírea cátu mai grabnica a fetiórei.

Filosofulu Hârtióra aveá mai puçine cuvinte de a asceptá acést'a. Elu erá destulu de bogatu, mánca bine sí filosofá escelentu. O dovéda a spiritului seu ageru este opulu seu in cincí tomuri: „Intieptulu lumei intre miseriile vietii,“ o carte, de care acum numai scie nimeni, dar' care pe atunci erá nemoritóre sí in care elu dovedeá, cá ori-ce dorere e numai o inchipuire sí cá tóte trebue privite din partea cea mai placuta.

Intru adeveru elu privia pe matusia-s'a totu numai din partea cea placuta, din partea baniloru ei. I-i faceá desu visite, o chiamá de multe-ori la mésa, í-i trimeteá totu feliulu de bucaturi bune, sí prin urmare erá celu mai placutu nepotu alu ei. — „Nu mi-a mai remasu nimicu,“ dícea ea câte odata, „déca voiú avé inse unu sfêrsitu letalu, me voiú gâdí la d.-t'a, iubitulu meu nepotu!“ — Ast'a-i placeá filosofului. Elu credeá, cá o se atraga la sène intrég'a moscenire sí o se scóta pe toti rivalii sei din ea.

Póte cá cu filosofi'a lui í-i succedá sí un'a cá ast'a, déca verulu seu, preotulu Hârtióra, in vértutea teologiei, nu ar' fi avutu o mare inffurire asupr'a matusiei. Ea erá preste mesura cucernica sí cu frica lui Domnedieu, sí despretiúia desiertatiunile lumesci; âmblá desu la beserica, primia bucurosu visit'a parintelui Hârtióra, care se rogá impreuna cu ea sí-i dadeá cátu de bine

se întelgea, că fără de ajutoriul lui de abia va fi fericita. Când venia cu ochii plini de lacrimi dele orele de rogatiune ale nepotului ei, î-lu asigură, că elu este mântuitoriul sufletului ei, celu mai mare binefacătoriu alu ei. Ast'a-i i lacea teologului.

„Nu scapu eu acum din mâni moscenirea universala!“ î-si gândia elu „ori ar' fi apoi, dupa cum de obicei dice cucernic'a matusia, minunea minuniloru!“

Pó'e că nu ar' fi calculatu elu reu, deca avocatulu Negrila, din caus'a jurisprudentiei lui, nu era pentru matusia celu mai importantu omu. Domnisor'a Achimescu, ce e dreptu, despretiua din tota inim'a pe mamonulu lumescu si compatiua pe ómenii ce tienea la elu. Dar' tocmai din caus'a ace'a cautá ea din tóte poterile se atraga pe ómeni dela acelu mamonu ori mamonulu dela ei. Ea imprumata adeca bani pe camete modeste si pe zalóge, si lucrá atátu de onestu pentru fericirea sufletesca a celor ce imprumatau bani dela ea, incátu acestia deveniau totu mai seraci. — „Fericiti cei seraci!“ esclama ea, cându i-se platea cameta pe cameta; — „deca ar' fi dupa mine, intregu orasiulu ar' trebui sa saracésca, spre a ajunge in imperati'a ceriurilor, séu ar' fi minunea minuniloru.“

Se întempla inse adese-ori, că cucernic'a fetióra mergea prea departe in zelulu ei pentru dragoste si vértuti. si se incurca pentru cametele ei in cërta séu in procesu cu misiia de datorasi. Fára ajutoriulu avocatulu Negrila, care trecea in orasiu de celu mai bunu jurisconsultu, si-ar' fi pierdutu ea de multe-ori si camete si capitalu.

Dar' asia, mai curéndu trebuia o familia indatorata se se alunge din casa si din curtea sa, decátu se remána unu singuru francu in pericolu, de a se pierde.

„Asiu fi, iubitul meu nepotu, o persóna seraca, parasita si pierduta,“ dicea ea adese-ori avocatulu Negrila. „deca d.-t'a nu te-ai îndurá de mine! D.-t'ale 'ti multúmescu pentru ce'a-ce am. Va veui inse si tótempulu acel'a, cându 'ti voiu potea resplati.“ Ast'a-i placea juristulu. Elu sperá, că moscenirea o se fie numai a lui si o se nimerésca elu odata tótempulu: potrivit, cându va trebui sé se face testamentulu.

3. Icoón'a fetiórei.

Ce e dreptu, domnisor'a Fir'a Achimescu vorbia din cându in cându, din curata frica de Domnedieu, despre mórte si despre dorulu ei de Jerusalimulu cerescu si de mirele sufletescu; dar' se gándeá cu tóte aceste mai desu la câte unu mire pamentescu, ec' asia, cum se mai gândesce omulu câte odata la lucruri, care-i sbóra prin capu. Cu tóte-cá de cându era de patru ózeci si cinci de ani a fostu declaratú serbatorescu, cá ea nu vé sé se marite, — din cându in cându totu o mai cuprindea câte o slabitiune fetesca, mai alesu cându o dragalia câte unu veduvu óchesiu ori se plimba mai de multe-ori pe dí pe sub feréstr'a ei câte

unu garsonu si o salutá respectuosu. — „Acel'a de siguru are intentii!“ î-si gándeá ea atunci. „Tótempulu le vindeca tóte. In sférsitu onulu nu trebuie se face juraméntu! Déca vre-odata are sé se întemple, — ei, fia voi'a Domnului! Sum tocmai in cea mai buna vrésta. Sarah din vechiulu testamentu a avutu deja optu-díeci de ani, cându a botezatu. Ast'a inca nu ar' fi minunea minuniloru!“

Asia vorbia ea desu cu sine îns'asi, mai alesu cându vre-unu barbatu nénsuratu era prietinosu faća cu ea. Si fiendu-cá ast'a se potea întempla fórté usóru, incetulu cu incetulu atribuia totóroru barbatiloru din orasiu „intentii slabe,“ cum le numia ea, faća cu fetioresca ei persóna. In sférsitu — si ast'a cam de dóuedíeci de ani totu asia a mersu — ea tienea pe fie-care necasatoritu dreptu unu adoratoru discretu alu ei, si pe celu-ce se insurá dreptu unu necreditosu faća cu ea.

De aci se póte esplicá, de ce scála ea cu necrutiare in contr'a ori-carei cununii, de ce injurá pe toti „barbatii usurateci“ si-si batea jocu de tóte fetele ce voiáu se placa, care inca in ghete de baeti (adeca ghete, precum le portáu fetele de optspredíeci ori de nóvespredíeci ani) cutezáu se se gándesca la unu barbatu.

Nesce fete beirão cu fric'a lui Domnedieu o compania cu credintia in meseri'a de a aflá tóte câte se petrecu in orasiu si de a-si face apoi observarile loru dupa amédi la cafea. Aici apoi se apretia in deplina consiintia fie-care cununie, fie-care botezu si tóte câte se întempláu. Ce'a-ce se aflá aici, era indata respánditu in intrég'a mahala. Déca voiá sé se scie cev'a in orasiu, nu trebuia decátu sé se spuna domnisoriei Fir'a.

Déca prelânga aceste insusiri placute î-si mai inchipuiesce omulu si fric'a de Domnedieu si pof'a de camete ale Firei, póte se întelgea, de ce anume remânea la distantia de ea tóta lumea, afara de amentitele fete beirão si afara de cei patru nepoti, cari acceptáu se moscenesca.

4. Grigia si lipsa.

Ea nu avea nici cea mai mica pofa de a mori. De ace'a ea privia cu placere la ialisarea celor patru facultati pentru moscenirea universala. Ea cáscigá aci mai multu: bucatari bune dela filosofie, mângaiere sufletesca dela teologie, scutu si paveza dela jurisprudentia si conte de spitierie moderate dela facultatea de medicina. Pe doctorulu Danilescu 'lu iubia cá si pe ori-care altulu; dar' nici cu unu firu de pèru mai multu. Numai cându mórtea î-i batea in trécatu la usia, doctorulu era celu mai iubitú dintre toti nepotii ei.

„Grabesce, domnule doctoru! Vina, — domnisor'a Fira e de mórte!“ strigá intr'o deminétia beirão servitóre a matusiei; „de vre-o câteva díle deja cauta miserabilu.“

Danilescu siedeá, pe cându î-i sosise scirea acést'a, tocmai pe canapea si tienea in braća pe Mariór'a si o mângaiá. — Danilescu scia bine, cá cu mórtea domnisoriei Fir'a nu se are lucrulu tocmai seriosu. Elu promisese servitórei, cá o se

vîna în grabă, remăsese înse la nevastău'ă lui, spre a o mîngăia.

Mîngaierea înse nu voiă sè se prînda. Mariór'a plîngeă mereu totu mai amaru, sî bietulu doctoru nu sciă, de ce?

„Fi sincera cu barbatulu teu, scump'a mea!“ dîse elu, „me chiamasesi aici sî me omori cu plînsulu sî cu tacerea t'a.“

„Ei, apoi asculta-me!“ dîse ea „Vai!“

„Bine, Marióra, ast'a am auditu-o! Ce e mai departe?“

„Avemu patru copii.“

„Care de siguru suntu cei mai frumosi în orasiu. Toti suntu atātu de dragalasi, de ascultatori. . . .“

„Dă, suntu adevèrati ângeri, scumpulu meu!“

„Ai dreptate. Adevèrati ângeri! Dar' sperezu, cã tu nu te vei superă tocmai de acést'a?“

„Nu, scumpulu meu; înse cum :re se fie pe viitoriu?“

„Of, Marióra necredietóre. Domnedîeu e bunu.“

„Vai, dar' ne va fi greu se-i crescemu cum se cuvîne. Cu câtu crescú mai multu, cu atātu le trebuie mai multu.“

„D'apoi cã ei au crescutu deja pâna acum sî lipsitule-a cev'a?“

„Dar', scumpulu meu, déca. . . .“

„Ce feliu?“

„Vai!“ oftă ea sî începù a se 'necă în lacrimi.

„Ce feliu?“ strigă mediculu cu o adevèrata téma sufletésca.

Ea i-sî ascunse faci'a la peptulu lui si-lu cuprinse cu amendoue mînilé. Apoi spuse incetu: „Am se fiu acum de-a cincea-óra mama!“

Tat'a înca eră pe aci se plînga la acést'a sci're neasceptata; dar' se retiênù cum potù. — „Angerulu meu, nu e nimicu altcev'a, decātu atăt'a?“ strigă elu. „Bine, Marióra, o se vîna sî alu cîncelea ângeru pelânga cei patru, pe care-i avemu! Nu are se ne lipsésca nimicu. Trebuie se fiu fericiti.“

„Dar', iubítulu meu, noi suntemu seraci!“

„Angerii ne voru aduce sî trebuie se ne aduca fericire. Domnedîeu e bunu. Linîscete-te!“

Mariór'a a plînsu ce a avutu de-a plînge, de ace'a devenise de sene mai liniscita. Mediculu înse nu poteă plînge, sî de ace'a remase neliniscitu. Elu se plimbă prin odaia în susu sî în josu sî se uită pe ferést'a; nimicu nu-lu poteă distrage. — „In fia-care anu cu câte unu copilu mai multu sî pâne mai puçina!“ oftă elu în sene. Sî eră pe aci se-sî uite de domnisór'a Fira, déca nu-i aduceă Mariór'a amente se mérga la patulu mortiei ei.

5. Minunea minuniloru.

I-sî luă palari'a, dar' nu fugeă tocmai. Vorbele de acasa 'lu apesáu înca. Nu gândeă la altcev'a, decātu la puçinii lui pacienti, la slabele lui finacii. I-sî trase palari'a preste faci'a sî priviă oblu înainte s'a, întocmai cá unu poetu; nu sa-

lută pe strada nici în drépt'a nici în stâng'a sî eră pe aci se dee la pamentu pe protopopulu, care în sfèrsitu eră un'a diut're cele mai luminóse luminari besericesci.

Cându ajunsé la multu iubít'a matusia, ce e dreptu nu o affă pe patulu mortii, dar' totusi cu ochelarii pe nasu dinaintea unei cãrti de rogatiuni, ce eră desfacuta la contemplatiunile asupr'a mortii sî la rogatiunile despre care tragu de mórte. Întru adevèru cãută reu, cu tóte cã dupa faci'a ei nu poteă omulu se afirme, cã ar' fi cãutatu vre-o data mai bine. La capu eră legata cu o batista sî preste capu sî pe sub barba eră legata cu o alta cãrpa.

„Ce te dóre?“ întrebă doctorulu Danilescu sî depuse palari'a sî bastonulu.

„Scie Domnedîeu!“ oftă ea cu o vóce plângátóre, „suferu multu; suferu deja de vre-o câteva dîle. Nu e altu modu, decātu cã mi-a sositu césulu. Sî ast'a totu ar' fi cev'a grozavu!“

Doctorulu i-i prinse fãra a-se gândi pulsulu sî-i dîse, fãra de a sci ce: „Bate cãm repede!“ Bietulu omu se gândi înca totu acasa la Mariór'a.

„Sî eu credeám ast'a!“ oftă inspaimentata domnisór'a. „Affi cã-'su periculosu bolnava. iubíte Danilescule?“

„In anii d.-t'ale nu mai poti fi!“ Dîse doctorulu din vreme lunga.

„Ei, ast'a totu ar' mai fi o mîngaiere!“ respunse ea mai amicalu.

„In fapta, eu me affu în anii cei mai bani; poterile nu mi-au peritu. Natur'a trebuie se-sî ajutore ea ius'asi. Ce credi, iubítulu meu Danilescu? Déca nu e de lipsa, nu-mi dá medicamente scumpe. Decându chiu'a, rhabarberulu sî mirturile au devenitu marfuri coloniale. nu poti esî la cale. Domnedîeu ferésca! Dar', Danilescule draga, mie totu nu mi-e bine!“

Matusi'a dadù acum cursu liberu limbei, vorbiă de mii sî mii de lucruri, care nu se tîneáu nici de bóla nici de sanetate. Mediculu înse bateă cu degetele pe mésa sî nici nu ascultă la ea. În sfèrsitu i-se facù prea lungu tîmpulu.

„Dar' ce-ti lipsesce?“ dîse.

„Vai, poft'a de mîncare! de dóue dîle nu am potutu se mînâncu nici macaru o lingura de supa: me dóre capulu de peritu.“

„Póte-cã ti-ai stricatu stomaculu, matusia, cu vre-o parteta de gâsca filosofica?“

„Vai, Domnedîeule! Nici pomana, Danilescule! — nu se póte cá se vîna dela stomacu. Traiescu atātu de simplu, atātu de moderatu. Seriosu nu sciú, ce asî fi potutu mîncă de vre-o câteva septemâni încóce, cá se-mi fi potutu stricá stomaculu. — Mai am câte-odata sî dorere de dinti; — ici-colo gretiuri, dorere de inima, 'mi vine se versu — — Domnedîeule, cauta numai la mine, Danilescule, sî nu totu bate acolo retragerea, sî vei vedé, câtu de palida suntu, câtu de intrati 'mi suntu ohii! Mie de siguru nu mi-e bine!“

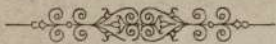
„Bine,“ dîse superatu doctorulu, care audî aici o cântare ce-i aduceá aminte de starea Mariórei, „atunci esti in alta stare!“ — I-sî luá parlari'a sî bastonulu.

„Vai, sfinte Pautilimóne!“ sbierá domnişór'a Fir'a Achimescu, de o poteáu audî sî cei din strad'a a trei'a sî a patr'a pâna in etagiulu alu patrulea. „Vai Domnedîeule, ast'a ar' fi chiar' o minune a minuniloru!“

Cându doctorulu audî aceste sunete viue ale bucinului virginalu, 'lu trecura sudori reci. Elu bagá de sêma, cã in indispositi'a sî distragerea s'a dîse o prostîe, pe care nu o iérta nici o fetióra, sî mai alesu o fetióra, care se apropie de anulu alu ciucidîecilea alu fetiórei s'ale, care nu ar' fi iertatu unei-alte fientîe nici macaru o striusutura de mâna la joculu cu gagîu, o fetióra, care e compusa totu din sfîntîenie. — destulu, cã o fetióra, care nu e alt'a, decãtu tocmai domnişór'a Fir'a Achimescu.

„Trebue se o lasu sè se stêmpere sî eu se fugu de-aici, pâna nu se aduna vecinatatea intréga!“ I-sî gândeá Danilescu, — deschise repede usi'a sî sborá afara.

(Va urmá.)

PRIN MÓRTE LA VICTORIA.

Comedia intr'unu actu

dupa A. Kotzebue localisata de Irin'a Somea n. Bogdanu.

(Urmare.)

Scen'a XIV.

Victori'a (afara pre balconu), Florescu.

Victori'a: Buna sér'a domnule capitauu. Asîa singuru?

Florescu: O domnişóra! Eu nu sum singuru nice cându. Tipulu domnieit'ale e lînga mine in-totu-de-a-un'a.

Victori'a: Atunci in fine te vei urî.

Florescu: Firesce bucurosu asîu fi se-lu schimbu cu originalulu.

Victori'a: Originalulu n'are vointîa, ci este pretîulu invingatoriului.

Florescu: Oh, óre care va poté strigá in curêndu Victoria! Dara noi ambii asîa suntemu de ingrigîati, incãtu se póte cá se dureze inca multu acêsta lupta.

Victori'a: Eu sum hotarîta se aseptu cu pacientîa finea.

Florescu: Domniat'a poti, cã-ci ai o inima de pétra sî unu peptu de marmora.

Victori'a: Eu sum de asta-data fatalista, primescu cu supunere ce-mi dá sórtea.

Scen'a XV.

Vintila, Cei de mai'nainte.

Vintila (abiá resufîlîndu, fãra de-a observá pre domnişór'a): Ah bunulu meu domnu! Eu sum fiulu mortîei! —

Florescu: Puçina paguba.

Vintila: Dar' sî domniat'a in curêndu vei fi fiulu mortîei.

Florescu: Ce dóra éraşi a eruptu pestilentî'a?

Vintila: Ba nu, elu a rapitu-o.

Florescu: Cine? Pre cine?

Vintila: Domnulu capitauu pre domnişór'a.

Florescu: Asîa?

Vintila: Sari iute pre murgulu domnieit'ale, — repedî-te dupa elu, dá déca-'lu vei ajunge.

Florescu: Vedîutu-i-ai tu cu ochii tei?

Vintila: Chiar' cu ochii miei proprii. De cându mi-ai poruncitu se spionezu, le vedu tóte. Dómnîşór'a se duse la preâmbulare pre colin'a de lînga dramulu tierei, — dupa colina paziá capitauulu cu o cariola de posta, — de-odata sari sî apucá in braçia pre domnişór'a sî o puse in trasura sî o tulirá in galopu.

Florescu: Sî tu te-ai uitatu la acestea asîa cu mânilu in sênu? —

Vintila: Ce se fi facutu? Eu am strigatu: domnule capitauu, domnule capitauu, acést'a nu-i maniera onesta! Am voitu se me aruncu se prindu caii de zabale, — inse atunci elu mi-a tîenutu unu pistolu asîa aprópe de peptu, incãtu mi-a intratu respectulu in tóte membrele. In numele lui Domnedîeu, bunulu meu domnu, grabesce, cã-ci nu e de pierdutu nice unu minutu.

Florescu: D'apoi domnişór'a nu a strigatu?

Vintila: Nici câtu de puçinu. Fia dîsu intre noi, póte cá au fostu întielesi.

Florescu: Adeveratu este acést'a, d.-sîóra?

Victori'a: Ei, ei, Vintila! dá n'am strigatu eu?

Vintila (se uita la ea cu ochii inholbati sî cu gur'a cascata): Ba, se póte. — dá, dá 'mi aducu aminte... Domnişór'a a strigatu asîa de tare, incãtu domnulu capitauu iute o-a sî dusu a-casa.

Victori'a: Inse totuşi pre mine asîa m'a frapatu, incãtu trebue negresîtu se me odichnescu puçinu, ha! ha! ha! (Ese.)

Scen'a XVI.

Florescu, Vintila.

Florescu: Asîa-dara Vintila demandat'ai se mi-se insîele calulu?

Vintila: Multiemita lui Domnedîeu, cã am scapatu asîa de norocosi.

Florescu: Blastematu de strengariu! Nu ai meritá tu óre celu puçinu o suta de bote?

Vintila: Eu nu ceru nemicu pentru ostene'l'a mea.

Florescu: E cu nepotintîa se-ti remânu datoriu.

Vintila: Nu mi-o luá in nume de reu, domnule capitauu, cã-cî asîa-i cându cinev'a corumpe strengari straini, sî pre ai sei i-lasa se duca lipsa. Nitia 'si vinde sufletulu seu pentru unu fiorenu. Cu profunda dorere am trebuitu se vedu, cã domniat'a nu te incredi nici câtu de puçinu

in talentele miele. Vedîndu acestea mi-s'a trezîtu ambițiunea, cã-cî ambițiunea este laturea mea cea slaba. Sî asîa am mersu acolo sî am lasatu se me corumpa sî pre mine.

Florescu (la o parte): Strengariulu are drep-tate. Déca domnii mari seducu supusi straini, atunci ei slabescu sî fidelitatea supusiloru sei proprii. (tare): Pentru asta-data tréca-duca-se. Mergi sî istorisesece domnului capitanu, ce ai patîtu sî spune-i cã asîu avé voia de a vorbi cu elu.

Vintila (la o parte): Póte cã i-a mai tron-catu cev'a prin minte. (Ese.)

Florescu (scóte o epistola desfacuta): Acum'a 'mi scotu ultim'a sagéta din tulba. Déca nici cu acést'a nu nimerescu, atunci mergu se me culcu, pentru-cã mintea odihnindu se adune poteri nóue. — Nitia, Nitia, unde esti?

Scen'a XVII.

Nitia, Florescu.

Nitia: Am statu ascunsu dupa arbore in pielea mea propria, carea incepe a-me mâncá in-fricosiátu.

Florescu: Ai se mai faci unu lucru, se-mi reprezentezi persón'a.

Nitia: Oh, prea mare onóre!

Florescu: Ei bine, ace'a sî eu o sciu, deci insufletiesce-te de acésta onóre.

Nitia: Bine, déca s'ar' poté bé onórea cã sî o sticla de vinu.

Florescu: Noi suntemu aprópe de ace'asi statura. Dute ia chili'a mea, invelite bine in man-tau'a mea, pune-ti pre capu palari'a mea cea cu péna inalta, trage-o afundu pre ochi, ascundeti faç'ã in mantaua sî apoi vinã aici.

Nitia: Acést'a-i tóta instructiunea mea?

Florescu: Trasur'a mea sta gat'a. Capi-tanulu va veni, tu întri impreuna cu elu. . .

Nitia: Intru?

Florescu: Da întri.

Nitia: Oh, domnule capitanu, eu asîa sum de obicinuitu de a siédé din dreptulu trasurei, încátu me temu. . .

Florescu: Nebunule! In tîmpulu nostru multi ómeni au siédîtu din dreptu, cari astadi siédu in lontru. O vorba cã o suta, tu întrã in lontru sî inca ântâiu.

Nitia: Dara déca va vorbi cu mine?

Florescu: Tu n'ai se respondi, séu vei scóte numai cãte unu suspiniu, sî te vei asiedîã într'unu coltîu a trasurei.

Nitia: Sî ce are se urmeze din acést'a?

Florescu: Vizitîulu are instructiune, — veti trece preste granitia, sî atunci apoi poti se te descoperi.

Nitia: Atunci me omóra.

Florescu: Déca se va intêmplã acést'a, atunci te iáu in serviciulu mieu.

Nitia: Cu supunere, domnule capitanu, inse acést'a este o intreprindere, in care 'mi potu rumpe grumazii.

Florescu: O bataia buna este totu ce poti dobândi.

Nitia: Asia? Frumosu prospectu!

Florescu: Tu ai prospectu la pung'a mea plina, — pentru tóta lovitur'a unu galbenu.

Nitia: Chiar' sî déca asîu gresî cu nume-rarea in spaim'a mea?

Florescu: Sî atunci. Indestulitu esti acum'a?

Nitia: La lucru dar'!

Florescu: Vedi asîa.

Nitia: Maica-mea a fostu tiganca, ea mi-a prorocitu adese-ori cã am se ajunguo data oficiuru; a-cum'a in fine vedîu, cã sî-a preceputu meseri'a. (Ese.)

Florescu: Vine capitanulu. Acum'a asîu vré se me lovésca noroculu. (Va urmã.)

O demanétia pre Mediesiu.

O catu e de micu omulu, candu se afla pre unu munte!

C. Boliacu.

In urma dar' éta sî culmea superba!

Ah, pisculu acest'a-e atâtu de sublimu,

Cã cugetulu Jehovei inaltu sî divinu;

Etern'a s'a crésta e 'n lupta acerba:

Ea 'nprascia norii. resbate furtuni,

Cum feceru odata si-ai nostri strabuni.

Dar' Heos apare 'n suava colóre,

Cu vélulu seu splendidu, cu rumene d'iori.

Cu faç'ia rîdiénda, cu senu plinu de flori;

Brilantele-i radia, de-o chara valóre,

Reversa lumina sî 'n vâile-adénci,

Stêrnindu la viétia sî sterpele stânci.

Natur'a intréga, cu mândre vestminte,

Cã dam'a cocheta in mari serbatori,

'Si presera senu cu frundia sî flori;

Sî paseri ilare, fiinti nenocinte,

Se 'naltia spre ceriari, totu dulce cântându,

Cu corbii, ce 'n aeru s'audu croncânindu.

Ér' colo pre stânc'a cea négra-atîpesce

Unu vulturu. cu pene lasate in dîosu,

Pre costi, prin poieni sî prin codrulu frundiosu,

Suntu turme, ciredé, pre unde mugesce

Unu tauru; sî-unu bucinu s'audu sunându,

Din coltîuri sî-abisuri pre Echo tredîéndu.

Pre vâi inca plana o negura désa,

Ce éta dispare . . . sî 'ncetu se ivescu:

Mulfime de sate, cu cãsi, ce albescu

Pre Crasna, pre Almasiu, pre valea alésa,

Pre cari s'a postatu sî stramosiulu Traianu,

'Naltîându ici pre culme „Limaniulu romanu“*)

Dar' sórele-acum'a toti muntii-auresce:

Ursoiulu, Dumbrav'a sî Codrulu sonor,

Cu Magur'a, Vulturulu sî albulu Ponoru;

Ér' colo spre vestu, unde-unu sîesu se latiesce,

Rîdu víi abundante, cu holde, cu pomi;

Sî ómenii paru cã furnici, cã atomi. . .

Ci, cându vre-o furtuna pre-aici se tredîesce,

Trecându cu-unu torinte de noru fumegându,

Cu fulgere, tresnete, prin vâi bubuindu,

Apare: ce micu e ah, omulu, ce 'nvesce

Manthia superba de omnipotentu . . .

Cându vai, elu e-unu verme inertu, nevalentu.

VICTORU RUSSU.

*) Limes dacicus = valulu romanu din Dacia porolissense. Vedi acestu titlu in „Silvani'a antica, de Victoru Russu“

DIVERSE.

Cronica. — **Principele moscitoriu alu României** Ferdinand de Hohenzollern-Sigmaringen s'a asiediatu stabili în Români'a, unde a fostu primitu cu cele mai mari ovatiuni și stralucite dovedi de iubire și adhesion din partea tuturor. — În zilele ultime apoi a facutu visita imperatului germanu Wilhelm II. — la Berlinu.

Dela Ateneulu romanu din București — Dlu V. A. Urechia a ținutu o conferință la Ateneu: „Despre conscientia latinitatii la romani.” Multime de publicu venise se asculte pe istoricul nostru. — Regele și Regina au venit se asiste la ovatiunea pregatita dlui Esarcu, neobositulu luptatoriu pentru redicarea Ateneului romanu. Pe estrada se află unu bustu acoperitu, eră bustulu dlui Esarcu. Dlu Urechia, dupa-ce arată în câteva cuvinte meritele acestui barbatu, care are dreptu la recunoscintă întregei natiuni, da cetire unui actu semnatu de regele și regina și de membrii Ateneului, actu prin care se aduc multumiri presedintelui Ateneului și care e înmanuatu dlui Esarcu, alu carui bustu se și descopere în momentul candu d.-s'a apare la tribuna. Aplause prelungite confirma și aprôba acestu actu ceremoniosu alu membriloru Ateneului. — Apoi dlu Urechia trece la desvoltarea tesei ce și-a propusu în conferință d.-sale. Arăta că Romanulu ori unde s'ar află, elu are conscientia de originea s'a latina. Dovedesce cu documente, că acolo chiar, unde Romani au fostu coplesiti de alte elemente, ei inca au pastratu conscientia latinitatii lor. Au pierdutu limb'a în unele locuri, dar' nu au pierdutu notiunea originei lor. Conferință dlui Urechia din punctulu de vedere alu desvoltarii sentimentelor nationale e de mare interesu. Dlu Urechia în tractarea acestui subiectu a datu dovada de studii adânci și cercetari numeroase și îndelungate. Aplausele dese și prelungite ale publicului au recunoscutu conferentiarului meritulu lucrării s'ale.

Premiile Academiei romane s'au distribuitu precum urmêza: Premiulu Nasturelu de 12.000 lei dlui J. Odobescu pentru „*Scrieri istorice și literare*”, premiulu Heliade-Rădulescu de 5000 lei dlui A. D. Xenopolu pentru tom. I. din „*Istoria Romanilor*” și premiulu de 2500 lei dloru Teofilu Frâncu și Georgiu Candrea pentru scrierea loru intitulata „*Români din Muntii-Ăpuseni*.”

Voluntariatul în Români'a va se se redice dela siese luni la unu anu. În cele din urma trei luni voluntarii voru trebui se urmeze cursuri speciale la școl'a militara. Esamenulu de oficeriu în reserva se va face dupa terminarea anului. În casu de nereusita la esamenu, candidatulu va avé se mai servésca trei luni.

Lugosian'a este numele unei noue bance române, care a începutu se lucreze din 1 l. c. în

Lugosiu — avându unu capitalu actionariu de 57,000 fl impartitu în 570 actiuni à 10 fl.

Banca pentru ajutorarea tieraniloru au hotaritu se inientieze adunarea preotiloru români din districtulu Cernautiului — în Bucovi'a.

Cantarirea cugetelor. Nici cugetele nu voru scapâ în viitoriu de taxa vamala, căci ele se potu cantari. Fisiologulu italianu Mosso, a inventatu unu mijlocu prin care — cum sustiène dânsulu — se potu cantari cugetele omenesci. — Eta procedarea dlui Mosso: Capulu omenescu, ale carui cugetari suntu de cantaritu, se asie în pre unu cantariu de precizie, construitu anume pentru acestu scopu. Balanta se redica séu se lasa în josu, dupa greutatea cugetariloru. Mosso sustiène că ori-ce sfortiare sufletésca atrage o cantitate de sânge în creeri, ceea ce maresce greutatea capului și face cantariulu se balanseze.

Apa electrica. În apropiare de localitatea Hillman din satulu Georgia (în Americ'a) s'a descoperitu unu locu ciudatu de totu. Personele, cari treceâ prin acea regiune stâncosa, se simțiau atinse și ținute în locu de o putere misteriosa, de care dânsule nu poteau se-si dea sêma deca ea provine din pamentu séu din aeru. Sgomotele ce se facura înapregiurulu acestui locu au datu privilegiu la o cercetare scientifica, care a constatat în adeveru lucruri interesante și în parte inca nelamurite. Stâncile strabatute de vine metalice, și unele parti din pamentu suntu electrice; ap'a unui isvoru care sierpuesce printre stânci și la o distanta de o mila se preface în pèrèu, duce cu sine puternice curente de electricitate, ast'felu că deca бага cineva mân'a în apa sênte o lovitura durosa. Din siése persone, cari facu unu lantiu, chiar' și cea din urma sênte inca curentulu electricu deca prim'a persona бага mân'a în apa. Puterea curentulu variéza dupa cum este tîmpulu. Afara de invetiati cari se ocupa cu miracululu din Georgi'a, mai este inca unu industriasiu, care desfasiura celu mai mare interesu pentru acestu locu, pre care l'a și cumperatu. Dânsulu are de gându se puna în vîndiare ap'a electrica și se construiesca unu mare stabilimentu pentru bái electrice.

Avisu femeiloru romane din poporu si invetiatoriloru. Despartimentulu cerc. X. (Clusiu) alu „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului romanu” dorindu a face pe poporulu nostru romanu atentu, se nu-si parasésca portulu seu nationalu stravechiu barbarescu si femeescu, atâtu de acomodat climei patriei nôstre si atâtu de pitorescu si chiar' admiratu de straini, ci se urmeze si pre viitoriu a se îmbracă cu vestminte produse de laboriosa mâna a Româncei celei declarate de către invetiati straini de cea mai laboriosa femeia din lume, si êstu modu se cultive și de aici înainte industria de casa cu productele sale neasemenatu mai eține și mai durabila față de fabricatele de prin bolte, ce le cumpera cu bani atâtu de scumpi si atâtu de anevoia de facutu la noi, și care industria de casa totu-odata dà femeiloru române în tîmpu de ierna ocupatiune multu folositoare, fia din punctu de vedere materialu, fia moralu; dorindu mai departe că prin latirea stuparitului printre Romani, carele precătu e de preventuosu, pre atâtu recere relative foarte puçina laboré, se i-se deschida poporului unu nou isvoru de venit; dorindu în fine, că prin cântulu mai regulatu și mai armoniosu prin bisericele nôstre, prelanga înaltarea frum-

setii casei Domnului, se se cultive si redice sântîlulu religiosu si estetica in poporul nostru, si totu-odata tineretulu romanu se se atraga dela nisce distractiuni din tîmpu'a lui liberu, de multe-ori moralmente, materialmente si corporalmente stricatióse, la o distractiune in totu respectulu edificatóre si nobilitatóre, pune urmatórele premie: 1. dóue premie de câte díece floreni unulu, acelorú dóue femei romane din poporul romanu alu despartîeméntului (comit. Cosîocnei), mame de familia, care voru documentá, cá in anulu din urma si pana la terminulu concursului de façia tóte pînzariile trebuintóse in cas'a s'a, cum si tóte imbracamintele trebuintóse caseniloru sei, începédu dela albituri pana la iia si zadia séu catrintîa, cióreci, sumanu, ori gluga, au fostu tîesute si facute de dîns'a si ai sei; — 2. unu premiu de doispredíece floreni pentru acelu docente dela scólele române confesionale din despartîeméntu, carele va adevéri, cá are celu mai frumosu choru basericescu, statatoriu nu numai din baietii de scóla, ci si din tineretulu comunei sale mai adultu si acum esítu din scóla.

Premiele enumerate se voru decerne in adunarea generala a despartîeméntului X. pe temeulu concurselor respectiviloru provédute cu adevérinție din partea oficio-lorú parochiale si vidimate de catra protopopii séu protopresbiterii districtului, care concurse suntu a se adresá comitetului acestui despartîeméntu pâna in 30 Iunie st. n. 1889 la Clusiu.

Bibliografia. — Biografi'a canonicului Ioanu Fekete Negrutiu, dupa acte si scrisori originale de *V. Gr. Borgovanu*, profesoru — a aparutu in Editur'a nóstra, de unde s'au si distribuitu gratis la amicii familiei. Pe pag. prima a acestei interesante brosiuri — care contiéne importante date pentru istori'a nóstra nationala si in specialu pentru istori'a besericeii românesce unite, — se afla portretulu multu regretatului canonicu Negrutiu, ale carui'a fapte si activitate stau in strinsa legatura cu istori'a nóstra nationala si besericesca; de ace'a biografi'a lui, in modulu cum o aflamu scrisa aci, va interesá de siguru pe toti acei'a, cari sciu sè se insufletiesca pentru memori'a scumpa a luptatoriloru de odinióra ai poporului românu. In partea ultima se afla si cuvéntarea funebrala, rostita de d.-lu Dr. Al. Gram'a cu ocaziunea inmorméntareii canonicului Negrutiu, precum si o scurta descriere a inmorméntareii.

Helvetia si Wilhelm Tell, studiu de Dr. A. P. Alexi. Brasîovu. Tipografi'a Alexi 1889. Acestu voluminosu opu lucratu cu multa diligintia va fi o adeverala decóre pentru fie-care biblioteca româna si se póte procurá dela noi si dela librari'a „Concordi'a“ din Naseudu, cu 60 cr. (si 5 cr. porto-postalu) esemplariulu.

Tiz millió oláh, magyar nemzetünknek tószomszédja ezer esztendő óta. (Díece milióne de români, vecini de-o miia de ani natiunei nóstre maghiare.) Sub acestu titlu a aparutu in Budapest'a o brosiura de Torma Jeremias, in care se schitiéza materialulu si ideile conducatóre, ce voiesce a le desvoltá intr'unu romanu, ce are se apara sub titlulu „Zeina,“ *díeit'a râmneniloru.* Scopulu acestui romanu, díce autorulu, e a face cunoscuta natiunea

româna intr'unu modu atátu de intensivu, cum nu o a facutu pâna acum nime. — Autorulu indígita inca in acésta brosiura spriginulu reciproc, la care suntu avisati maghiarii cu români cá popóre conlocuitóre, dar' mai alesu cá popóre vecine, si condamna curentulu, prin care se stêrnesce ura intre aceste natiuni, precum si pe filologii si istoriografii, cari se încerca a ne denegá originea latina si o face acést'a intr'unu limbagiú fórtu acutu ungurescu, demonstrándu prin forme gramaticale si prin formatiunea cuvintelorú nóstre, cá limb'a româna stá mai aprópe de limb'a clasica latina de cátu ori care dintre celelalte limbi romanice.

Glume. — Rola grata. — Cum a succesu representatiunea de eri séra la serat'a dómnei X.?

— Destulu de bene. Mai multu ni-a cáscigatu inse complacerea fét'a-de-odaia cându la sfêrsítulu representatiunei si-a dísu scurt'a s'a rola: — „D ó m n a, m â n c a r e a e p e m é s a !“

Urmarea cercetareii teatrelorú. — Mam'a: Ascultu, scump'a mea, sfatulu meu si primesce cu bunavointia deosebita pe mediculu Zamfirescu, — elu promite a deveni o parthia buna.

Fét'a: Cu nepotintia mama draga, — cáci decándu amu ve.útutu pre Faustu, nu mai potu crede nici unui medicu.

Din scóla. Invetiatoriulu in ór'a de matematica intréba pre scolariu: „Aici suntu trei porci dincolo trei porci, cáti suntu la oalta?“

Scolariulu: „Suntu 6 porci.“

Invetiatoriulu: „Bine. Dar' spune-mi acum: Tu vedi pe strada 5 porci si 3 cani, laolta cáti porci suntu?“

Scolariulu stá pe gânduri, apoi responde: „Suntu . . . suntu 8 — porci-de-câne!“